

Una nova cultura de l'aigua

El Delta i la 'crescudeta' de l'Ebre

Aprofitar les avingudes per traslladar sediments els sona a xinès a la majoria de gestors de la conca

NARCÍS
Prat

els primers dies de març han estat notícia a la vegada la crescuda del riu Ebre i l'informe del panel científic de l'ONU sobre les conseqüències del canvi climàtic. I una de les conseqüències més importants del canvi climàtic és l'ascens del nivell del mar, que podria empassar-se una bona part del delta de l'Ebre a finals d'aquest segle. ¿Té solució aquest problema? Sí, i precisament el remei està en les crescudes de l'Ebre... sempre que arribin al delta. Però els embassaments de Mequinença i Riba-roja impedeixen l'arribada dels sediments a la part final del riu. Els sediments que haurien d'estar al delta jueuen ara a la cua del Mequinença.

I, MENTRESTANT, la crescudeta de l'Ebre destapava tots els tòpics que mostren que no hem arribat al segle XXI: el riu està brut; les collites, perdudes; els dics, trencats. Tot plegat ens mostra que el nostre concepte de riu continua sent el del riu-perill i no hem entès encara que el riu és alguna cosa més que un canal de desaigua. I, per a més vergonya, la crescuda que s'ha produït aquest any té un període de recurrència d'uns quants anys: crescudes com aquesta eren habituals a l'Ebre de principis del segle XX cada 3-5 anys. Aquesta no és, per tant, una crescuda extraordinària.

Si entenguéssim que el riu és un sistema viu, si realment ens creguéssim el que diu la directiva marc de l'aigua, reconeixeríem en les planes al·luvials inundades de l'Ebre l'assegurança contra les inundacions i valoraríem el seu interès com a sistemes naturals. L'objectiu de les nos-

tres administracions hauria de ser recuperar aquestes zones com a sistemes naturals i una assegurança enfront d'avingudes. No obstant, hem sentit tot el contrari: es tracta de protegir-nos del riu, de dragar-lo perquè circuli, perquè no entri a les construccions o activitats agràries que hem col·locat en zones inundables. Una altra vegada toquem amb el mateix: un model de gestió més propi del segle XIX que del XXI.

PER una altra part, la crescuda que s'ha originat aigües avall dels embassaments ha estat d'aigua gairebé neta, sense sediments. Aquesta aigua ha estat molt útil per eliminar la falca salina (aigua de mar) de la part baixa del riu, per impedir la salinització del Delta i per assegurar una bona pesca per a l'any que ve (per cada metre cúbic de crescuda, aproximadament uns 40 quilos de sardines més l'any que ve). O sigui, que l'aigua del riu no s'ha perdut al mar (com alguns polítics ens han recordat). Aquesta *crescudeta* no es podria utilitzar per transvasar cap a altres llocs ni encara que s'hagués volgut fer (i els embassaments són plens!). Les crescudes de l'Ebre són una cosa consubstancial en el riu, i no podem pensar en un Ebre viu sense aquestes crescudes. La llàs-

SILVIA ALCOBA

La solució és simple: gestió integrada de la conca, amb prioritat per a la conservació d'ecosistemes i la seguretat de les persones

tima és que no hagi servit per consolidar el delta.

Per consolidar el delta hauria estat necessari que el sediment que jeu al fons de Mequinença i Riba-roja s'hagués traslladat cap al mar. I això és tècnicament plausible, tal com ha demostrat un estudi del professor **Martín Vide** que mostra que es pot remoure el fang del fons i dipositar-lo al peu de la presa, i després les crescudes l'arrossegarien cap al Delta. I hi ha fang suficient a Riba-roja i Mequinença per compensar la pujada del nivell del mar. I hi ha encara crescudes per poder ar-

rossegar-lo. O sigui, que sabem el que hauríem de fer per salvar el delta.

¿Per què no ho fem? Bàsicament, perquè ens falta la valentia de canviar la manera de gestionar el cicle de l'aigua (i els sediments) de la conca. Els embassaments de Mequinença i Riba-roja es gestionen per maximitzar la producció elèctrica i evitar que s'inundi Tortosa. Altres objectius són secundaris. Aprofitar les avingudes per traslladar sediments al delta els sona, a la majoria de gestors de l'aigua de la conca, a xinès, a una raresa d'uns quants il·luminats. Per això ja hem perdut gairebé set anys des que vam proposar aquesta solució i no avancem (vegin un article meu en aquest diari de l'11 de març del 2001!).

NI EL MINISTERI de Medi Ambient ni la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre ni la mateixa Generalitat es creuen de veritat que és possible salvar el delta, ja que als treballs que hem detallat no se'ls dona cap prioritat (uns quants euros per a estudis en els pressupostos d'aquest any). Sense la valentia de posar en marxa les mesures que són possibles, el delta s'anirà enfonsant a poc a poc, i potser quan ens disposem al trasllat de sediments ja serà massa tard per a molts dels millors ecosistemes deltaics.

La solució és simple: gestió integrada de la conca, amb prioritat per a la conservació dels ecosistemes i la seguretat de les persones. I això no ho pot liderar una Administració hidràulica que ha perdut la seva autoritat enfront d'unes comunitats autònomes més entestades a regar més o a desenvolupar camps de golf que a preservar el delta de l'Ebre. ¿Lamentarem també en la pròxima crescuda de l'Ebre la pèrdua d'una nova oportunitat per salvar el delta? =

Catedràtic d'Ecologia de la UB.